

Osvrt na knjigu „Kutija života“

Jedna žena kao otvorenu knjigu čita Providenje, jedna druga igra se sa vukovima, dok treća, kao sadržaj te već ispisane, ali ipak nepredvidive knjige, slijedeći Providenje, prevazilazi determiniranost polariteta u odredici „žena“, te kao jedan pol jedne, cjelovite duše, sjedinivši se sa svojim drugim polom, dolazi do tajne „Kutije života“.

Žene u Hadžialićevoj „Raskršću svjetova“ su mistična bića paganskog svjetonazora neotuđene od prirode i fluidom intuicije duboko povezane sa svojim višim JA, sa Sebstvom. Za razliku od svjetonazora doba kojeg smo savremenici, gdje se biće yin pola uvijek identificira kroz neku sociološki dodijeljenu mu ulogu; majka, supruga, kćerka, ljubavnica, kurva, emanca, uvijek u odnosu prema nekom ili nečem drugom, a time i otuđene od sebe. U „Raskršću svjetova“ dominira i ovaj svjetonazor, ali uz paraleli u kojoj Hadžialić život reflektira, a ne stvara. Snažni naslov „Raskršće svjetova“ naslućuje i opomenu i ukazivanje na postojanje ovih paralela svjetonazora; kako jeste – literarna refleksija, i kako bi trebalo biti – literarno stvaralaštvo. Prostor između te dvije paralele je otuđenost, odcijepljenost od Sebstva, prostor odumiranja. Ali isto tako i tačka polazišta, potencijal novih mogućnosti, raskršće putova na kojem se manifestira izraz slobodne volje.

Yin pol, manifestiran u ženskom spolu, je pol koji donosi i održava život. Yang pol, manifestiran u muškom spolu, inicira život. Yang je duh, yin je materija, priroda. U materiji je imanentan duh a bez materije duh se ne može odraziti. Samo ova Jednost dvojnosti, ova hermetička kutija, ovaplovljuje, stvara život, koji sam je trinitet; duh – tijelo – duša. Nametanjem svjetonazora kroz kanone monoteističkih religija, dolazi do rascjepa „kutije života“; od hermetizma ka maniheizmu. Potiskuje se materija a uzdiže duh, podređuje priroda i ženski spol, trinitet Jednosti se definira u jednostranosti; otac – sin – sveti duh. Ova samouništavajuća jednostranost manifestirala se kroz različita vremena i različite kulture u različitim svjetonazorima; u judejskoj, u svjetonazoru djevičanskog začeca, u grčkoj, u svjetonazoru apsolutnog duha, autohtona, i konačno, svjetonazor našeg doba, rođenje Adama bez Odema, mehanizirani čovjek bez duha. Nesposobni da balansiramo po oštrici polarnosti – brazdi metamorfoze, (obnavljanje života), usvojili smo metaforu kao posljednji dašak pamćenja na izgubljeni raj, tražeći u filozofiji i umjetnosti put povratka. Od metafore ka metamorfozi.

Metafora u Hadžialićevoj „Raskršću svjetova“ je izuzetno snažna. Prateći glavnog junaka na putu od njegovog rodnog mjesta do mjesta njegove nakane, u opustošenoj duši čitaoca zatitrat će fatamorgana – privid nekog maglovitog sjećanja. Sve je ovdje i novo i prisno istovremeno. Put Radona nije direktan put, kako nam to insuraju kanoni monoteističkih religija sa svojim striktnim pravilima i smjernicama. Već je u taj put utkano bezbroj neodabranih stranputica, nepredvidivih zastoja te susreta sa neizvjesnim ishodom. Ali, sve te stranputice, svi ti zastoji i susreti nisu prepreke na putu ili njegovo odugovlačenje, već njegov sadržaj. Jer put sam jeste cilj. Ovaj sadržaj se kod Radona ispunjava time što on ne odustaje od puta čak ni u naizgled bezizlaznim situacijama. Jer upravo vjera u nepogješivost providnosti vidjelice Milijane su izlaz sam.

U svakom od nas se bar jednom u životu, javila vidjelica Milijana u vidu intuicije, snažnog osjećaja ili moralnog podstreka, Kantovog kategoričnog imperativa, i pokušala nas poslati na jedan drugi put nego onaj kojim smo krenuli, ali, otuđeni Adam je zagušio njen glas strahom od neizvjesnosti novog i komotitetom kojim se prepušta bujici mase i okolnosti, pa makar ga ta bujica odvukla na dno, umjesto da zamahne iz vlastite snage i krene uzvodno, ka izvoru.

Samira Begman-Karabeg